

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Corpus Juris Canonici Emendatum Et Notis Illustratum

Gregor <XIII., Papst>

**Editio haec postrema summâ fide & diligentîâ nunc denuò à
mendis prioribus Typographicis purgata, 1670**

Constitutiones Clementis Papae Quinti, in concilio Viennensi edictae

[urn:nbn:de:bsz:31-107487](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107487)

CONSTITUTIONES CLEMENTIS PAPÆ QUINTI, IN CONCILIO VIENNENSI EDITÆ.

PRÆFATIO.

Joannes Episcopus, servus servorum Dei, dilectis filiis, Doctoribus, & Scholaribus universis Bononia commorantibus, salutem & Apostolicam benedictionem. ^a

Uoniam nulla juris sanctio, quantumcunque perpenso digesta consilio, ad humana natura varietatem, & machinationes ejus inopinabiles sufficit, nec ad decisionem lucidam sua nodosa ambiguitatis attingit: eo præsertim, quod vix aliquid adeo certum clarumque statuitur, quin ex causis emergentibus (quibus jura jam posita mederi non possint) in dubium revo-
cetur: Quia etiam ab adolescentia viri proclivis ad malum sensualitas humana declinat, per quod morum subversio in Clero & populo frequenter

obrepit: necessaria est superioris auctoritas, ut tam per determinationis opportuna suffragium tollat ambigua, lites auferat, altercationes dirimat, & obscura succidat, quam per cultoris providi sarculum extirpet vitia, virtutes inserat, corrigat excessus, moresq; reformet. Hæc sanè felix recordationis Clemens Papa quintus prædecessor noster prudenter attendens, & providè cupiens deformatorem reformationi prospicere, solvere difficilia, ac sanctiones quaestionibus & negotiis imminentibus consonas promulgare: Dudam nedom in Concilio Viennensi, quinetiam ante & post ipsum Concilium, constitutiones plurimas edidit, in quibus multa utilia statuit atque salubria, & nonnulla dubia in judicium & extra frequentata decidit. Et licet eas collectas in unum volumen, & sub congruis titulis collocatas mittere decrevisset, & dare in commune subjectis: assidua tamen occupatio circa magna, ac sortis humana conditio, quæ ipsum de medio sustulit, in causa fuerunt, quare suum in hac parte propositum non implevit. Nos etiam, qui sicut eidem (licet immeriti) in Apostolatus officio, Domino permittente, successimus: sic & in affectus plenitudine, in his, quæ compendii universi concernunt, successisse debemus, tot grandibus agendus & arduis fuimus à nostra promotionis exordio circumsepti, quod tam ex hoc, quam ex causis rationabilibus aliis, quas sub silentio providimus committendas, prædictas vobis communicare constitutiones fuimus hæcenus impediti. Nunc igitur (opportunitate caprata) illas vobis sub bulla nostra transmittimus. Universitati vestra per Apostolica scripta mandantes, quatenus eas prompto affectu suscipiatis, & studio alacri, eis sic vobis manifestatis & cognitis usuri decetero in judicium & in scholis. Data Avinion. ^b VIII. Calendis Novemb. Pontificatus nostri anno secundo.

^a Hanc benedictionem primò introduxit Papa Cletus, loco cujus scribitur ab Ecclesia præfata, Spiritum sanioris consilii. Et licet ista benedictio omnibus profit, qui tamen non student, non gaudent privilegio studii. Zab. Van. Font. ^b De his vide C. de contrah. & commit. stipul. l. optimam. 2. q. ultim. libellorum. de probat. quoniam. de re. jur. abbat. lib. 6. de quo in Spec. de instrum. edit. 4. restat.

DE SUMMA TRINITATE, ET FIDE CATHOLICA.

TITULUS PRIMUS.

CAP. UNICUM.

¶ *Faceret Concilium, unicum DEI Filium in essentia DEI aeternaliter subsistentem, verum corpus humanum assumpsisse de Virgine, & in eo passum, & jam mortuum lancea perforatum, approbans in hoc ordinem, quem tradidit Evangelista Ioannes. h. d.*

Clemens V. in Concilio Viennensi.

Idei catholice fundamentum, prater quod (teste Apostolo) nemo potest aliud ponere, firmiter inherentes: aperte cum sancta matre Ecclesia confitemur unigenitum Dei Filium, in iis omnibus, in quibus Deus Pater existit, una cum Patre aeternaliter subsistentem, partes nostrae naturae simul unitas (ex quibus in se verus Deus existens, fieret verus homo) humanam videlicet corpus passibile, & animam intellectivam, seu rationalem, ipsum corpus verè per se & essentialiter informantem, assumpsisse ex tempore, in virginali thalamo, ad unitatem suae hypostasis & personae. Et quod in hac assumpta natura, ipsum Dei verbum pro omnium operanda salute, non solum affligi cruci, & in ea mori voluit, sed etiam emissio a jam spiritu perforati lancea sustinuit latus suum: ut exinde profluentibus undis aquae & sanguinis, formaretur unica & immacolata, ac virgo sancta, mater Ecclesiae, conjunx Christi, sicut de latere primi & hominis saporati, Eva sibi in conjugium est formata: ut sic certae figurae primi & veteris Adae (qui secundum Apostolum est forma futuri) in nostro novissimo Adam, id est, Christo, veritas responderet. Hac est, inquam, veritas illius praegrandis aquilae vallata testimonio, quam Propheta vidit a Ezechiel animalibus ceteris Evangelicis transvolantem, beati Joannis videlicet, Apostoli & Evangelistae, qui sacramenti huius rem gestam narrans & ordinem, in Evangelio suo dixit a: [Ad Iesum autem cum venissent, ut viderent eum jam mortuum, non fregerunt eum crura, sed unus militum lancea latus ejus aperuit, & continuo exiit sanguis & aqua: & qui vidit, testimonium perhibuit, & verum est testimonium ejus: & ille sit, quia vera dicit, ut & vos credatis.] Nos igitur ad tam praeclarum testimonium, ac sanctorum patrum & doctorum communem sententiam, Apostolicam considerationis (ad quam duntaxat haec declarare pertinet) aciem convertentes, sacro approbante Concilio, declaramus praedictum Apostolum & Evangelistam Joannem rectum in praemissis factae rei ordinem tenuisse: narrando, quod Christo jam mortuo, unus militum lancea latus ejus aperuit.

¶ *Reprobat & haeticam judicat doctrinam, qua habet, quod substantia anima rationalis, seu intellectiva, verè, & per se, humani corporis non sit forma. Ioan. And.*

Forò a doctrinam omnem, seu positionem temerè asserentem, aut verentem in dubium, quod substantia animae rationalis, seu intellectiva, verè ac per se humani corporis non sit forma, velut erroneam, ac veritati catholice inimicam fidei, praedicto sacro approbante concilio reprobamus: Definientes, ut cunctis nota sit fidei sinceræ veritas, ac pracludatur universis erroribus aditus, ne subintrent, quod quisquis deinceps asserere, defendere, seu tenere pertinaciter praesumpserit, quod anima rationalis, seu intellectiva non sit forma corporis humani per se & essentialiter, tanquam haeticus sit censendus.

¶ *Asserens confitentium unum baptisma, sicut unum Deum & unam fidem, approbat opinionem, qua habet per illud conferri etiam parvulis (quoad habitum) informantem gratiam & virtutes. Ioan. And.*

Ad hoc & baptisma unicum baptizatos omnes in Christo regenerans est (sicut unus Deus ac fides unica) ab omnibus fideliter confitentium. Quod celebratum in aqua, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, credimus esse tam adultis, quam parvulis, communiter perfectum remedium ad salutem. Verum, quia quantum ad effectum baptismi in parvulis, reperiuntur Doctores quidam Theologi opiniones contrarias habuisse: Quibusdam ex ipsis dicentibus, per virtutem baptismi parvulis quidem culpam remitti, sed gratiam non conferri: Aliis e contra asserentibus, quod & culpa eisdem in baptismo remittitur, & virtutes, ac informantis gratia infunduntur, quoad habitum, etsi non pro illo tempore quoad usum. Nos autem attendentes generalem efficaciam mortis Christi (quae per baptisma applicatur pariter omnibus baptizatis) opinionem secundam (quae dicit, tam parvulis, quam adultis conferri in baptismo informantem gratiam & virtutes) tanquam probabiliozem, & dictis Sanctorum, ac Doctorum modernorum Theologiae magis consonam & concordem, sacro approbante Concilio duximus eligendam.

a Vide Guidonem Carmelitam in summa de haesibus. tit. de haesibus Petri Ioan. mod. & ejus sequacium, cap. 3. c. Genes. 2. c. Rom. 3. d. Ezech. 41. e. Ioan. 19.

a Vide Conc. Later. sub Leone X. Sess. 1. in decreto in ep. Apostolici regimini. b. al. ut hoc, c. al. ipsi.

DE RESCRIPTIS.

TITULUS II.

CAP. I.

Major Pralatus pro membrum suo (etiam si sunt de mensa) rem convenire non potest per rescriptum Apostolicum, nisi ubi possunt administratores membrorum. Contra faciens in expensu & interesse puniatur, & processus est irritus. Ioan. And.

Clemens V. in Concilio Viennensi.

Abbates & aut alii Religiosi, quibuslibet administrationibus praesidentes, occasione Prioratum seu aliorum locorum subditorum eisdem, nullum auctoritate literarum Apostolicarum sedis, vel Legatorum ipsius, quomodolibet valeant convenire: Nisi ubi, & coram quibus, Prioratum & locorum ipsorum Prioribus aut aliis gubernatoribus hoc liceat. Nec occasione locorum ad mensas pertinentium eorundem, aliud ipsis super hoc liceat, quam si loca ipsa sic praemissa specialia sub eis gubernatoribus haberent. Si quis autem aliquem contra haec vexare praesumpserit, in expensis sibi & interesse per iudicem (coram quo vexatio fiet huiusmodi) condemnatur: omnisque processus contra praemissa habitus sit irritus ipso iure.

CAP. II.

Principalis Officialis Episcopi & Prior conventuales, licet obediuntur, delegari possunt a Papa: Officiali vero foraneo, vel Prior claustrali non. Ioan. And.

Idem in eodem.

Etsi & principalis Officialis Episcopi, aut Religiosus conventuales obtinens Prioratum (quamvis ad Prioratum eundem Prior non confueverit per electionem assumi) a sede Apostolica, vel Legato eiusdem, dari valeat delegatus: In Officiali tamen foraneo aut Religioso, monasterii sui Priori claustrali, nequaquam hoc volumus observari.

CAP. III.

Brevius non potest summari.

Idem in eodem.

Auditor in Romana curia deputatus a nobis, de beneficio (quod pronuntiabit alicui de iure fore debitum) poterit sibi absque commissione alia (ut evitetur circuitus) providere.

CAP. IV.

Expellat beneficium perdit gratiam, si consequitur aliud, quod eum illo, quod expellat, de iure tenere non potest. Io. And.

Idem.

Gratia, ut de dignitate, vel beneficio curato tibi provideatur, renuntiare videris, si ante ademptionem eiusdem aliud beneficium pacifice assequaris, quod simul de iure cum dignitate, vel beneficio virtute dictae gratiae tibi debito, retinere non posses, licet illud resignaveris, aut sis resignare paratus.

CAP. V.

Gratia super vacante non comprobendū beneficium post datum in substantia creatum. h. d. Io. de Imol.

Hi habent dignitatem principaliter, cap. hanc constitutione de offic. deleg. lib. 6. Bald. per illius text. in auth. habita. c. ne fil. pro par. gl. 1. a Subdiacono. dist. 91. qua gloss. limitatur a Dom. ibi per e. qui 4. quanquam de prob. l. 6. Barb. Font. d. vide l. fin. C. de edict. divi Hadrian. tollend. Bar. in l. 1. r. 4. r. ff. de secund. tab. c. ultima voluntas. 12. q. 2. Font. & vide Conc. Trid. Sess. 10. 21. de rescr. c. 10. c. vide dicit. in c. super eo. de offic. deleg. & Alex. in l. more. ff. de iuris. am. iud. d. vide l. si privi. ff. de oper. nov. nuntiat. & Bar. in l. eum fundum. §. si servum tuum imprudens. ff. si certum pet. Font. c. vide s. r. de iud. l. de v. fratres. ff. de lib. cau. Bar. in l. quid tamen. §. si arbit. ff. de arbit.

Idem.

Literas nostras super conferendo tibi beneficio vacante directo, ad beneficium post datum ipsarum creatum, statuimus non extendi.

DE ELECTIONE, ET ELECTI POTESTATE.

TITULUS III.

CAP. I.

Religiosus eligi non potest ad pralaturam non Episcopalem alterius religionis vel habitus: si contra fiat, est irritum. h. d. Ioan. And.

Clemens V. in Concilio Viennensi.

Cum rationi non congruat, ut homines diversae professionis vel habitus, simul in eisdem monasteriis socientur: Prohibemus, ne religiosus aliquis in Abbatem, vel Pralatum alterius religionis, vel habitus de cetero eligatur. Quod si secus actum extiterit, sit eo ipso irritum & inane. Per hoc autem, quin Religiosus in Episcopum, secularis vel cuiuslibet regularis Ecclesiae, licite possit eligi, non intendimus prohibere.

CAP. II.

Catus Cardinalium sede vacante iurisdictionem Papalem non exercet, nisi in quantum permittit Concilium Lugdunense: nec illud, vel ejus partem alterare potest. Ioan. And.

Idem.

Ne Romani electioni Pontificis indeterminata opinionum diversitas aliquid possit obstaculum vel dilationem afferre: Nos inter cetera praecipue attendentes, quod lex superioris per inferiorem tolli non potest, opinionem asserere (sicut accepimus) fatigentem, quod constituto felicitis recordationis Gregorii Papae X. praedecessoris nostri, circa electionem praestam edita in Concilio Lugdunense per coetus Cardinalium Romanae Ecclesiae (ipsa vacante) modificari possit, corrigi vel immutari, aut quicquam ei detrahi, sive addi, vel dispensari quomodolibet circa ipsam seu aliquam ejus partem, aut eidem etiam renunciari per eum, tanquam veritati non consonam, de fratrum nostrorum consilio reprobamus & irritum nihilominus & inane decernentes, quicquid potestatis aut iurisdictionis ad Romanum, dum vivit, Pontificem pertinentis (nisi quatenus in constitutione praedicta permittitur) coetus ipse duxerit (eadem vacante Ecclesia) exercendum.

Officium Camerarii vel Penitentiarii Papa durat et mortuo, qui si deficiant, poterit catus Cardinalium pro tempore vacationis alio surrogare Ioan. And.

Eo tamen proviso, quod si ejusdem Ecclesiae Camerarium, aut Majorem, vel aliquos alios, ex Penitentiariis (quorum officium per obitum ejusdem Pontificis nolumus expirare) per mortem, vel aliam deficere quovis modo contingat, valeat idem coetus ad tempus vacationis huiusmodi pro numero deficientium, vel ampliori etiam, quantum ad Penitentiarios (si hoc eidem coetus concorditer expedire videbitur) alios surrogare.

Determinat diocesim intelligi id, quod in Concilio dicitur de territoris & districtis: statuit moriente Papa extra curiam, ipsius electionem fieri debere in loco, ubi erat canarium & literarum audientia, licet suspensa: nisi prius ordinatum esset de curia transferenda. Ioan. And.

Sanctum cum juxta constitutionem praedictam Papa extra civitatem, in qua cum sus erat curia, moriente, in civitate, in cujus districtu seu territorio moritur, sit regulariter successoris electio celebranda, districtis, seu

Uide c. capitulum sancta cruce. de rescr. l. ex factis. ff. de vulg. & pupill. d. Adhuc vide l. eum qui. §. fin. ff. de iurisd. am. iudic. Font.

territoria

territorii nomine, diocesim hoc casu intelligendam fore censemus. Eo tamen adiecto, quod si in certo loco causam & literarum Apostolicarum audientia remanente, Papam alibi mori contingat, non ibi, sed ubi predicta fuerit audientia, memorata electio celebretur: etiam si eadem audientia tempore mortis hujus vacare noceatur: nisi forsitan ante mortem eandem ordinatum esset per Papam de curia transferenda, quo casu servetur provisio constitutionis predictæ.

¶ *Providet casus, quo contingeret Cardinales omnes exire conclavi.*

Potro si Romano non electo Pontifice, Cardinales omnes simul vel successivè (quod absit) exire contingeret conclave deputatum eisdem: hi (ad quos pertinet executio constitutionis predictæ) illos ex ipsis, quibus infirmitas corporis, aut nota debilitas excusationem non dabit, idem conclave (quam citò poterunt) reintrare compellant: a: Pœnas in dicta constitutione contentas (nisi hoc fecerint) incursum. Cardinales autem hujusmodi conclave reintrantes, ad electionem jam dictam procedant: & aliàs constitutionem præfatam observent, secundum statum, in quo erant in eodem conclavi, quando ipsam (ut præmittitur) exiverunt.

¶ *Statuti Cardinales per exceptionem excommunicationis, suspensionis, vel interdicti, ab electione non repelluntur.* Ioan. And.

Ceterum ut circa electionem prædictam, ad magis vitentur dissensiones, & schismata, quò minor eligentibus aderit dissidendi facultas: decernimus, ut nullus Cardinalium cujuslibet excommunicationis, suspensionis, aut interdicti prætextu, à dicta valeat electione repelli: Juribus aliis circa electionem eandem hæctenus editis, plenè in suo robore duraturis.

¶ *Electi & alii (qui mittere vel ire tenentur ad curiam) adstringit ad id sedē vacante.* h. d. Ioan. And.

Verum, quia tam ex provisis remediis, quàm ex orationibus ad Deum super hujus negotio effundendis, quòd breviter hujusmodi celebretur electio, præsumendum est probabiliter, & sperandum: e: statuimus, ut electi & alii (qui ex quacunque causa ad sedem Apostolicam venire vel mittere sunt adstricti) ad ipsam, cum vacat, ac si non vacaret, venire vel mittere teneantur.

CAP. III.

¶ *Primo ponit formam, secundum quam appellans appellatorem intimat appellato, ut per ipsam causam beneficii ad curiam devolvatur. Secundo providet, cum appellatus vel ipsius specialis Procurator nequit haberi. Tertio providet, cum per metum appellati, vel suorum, intimatio fieri non potest. Quarto vitiat intimatorem aliter factam. Quinto prerogat hunc modum intimandi ad alios casus.* h. d. Ioan. And.

Idem.

Causam electionis, postulationis, seu provisionis, per appellationem ab ipsa vel occasione ipsius, ad sedem Apostolicam emissam, tunc demum ad sedem eandem devolvi censemus, cum in appellati aut procuratoris ejusdem in ipsa causa specialiter constituti præsentia interposita fuerit, aut eorum alteri intra mensem ab interpositione ipsius, vel saltem post lapsum ejusdem mensis (quam citò commodè fieri poterit) legitime intimata: potest videlicet sibi sub scriptura authentica, vel perlecto e illius tenore & copià modo consimili (si petita fuerit) inde facta. Quòd si forsitan

a Vide Bars. in l. si fidejussor. 4. meminisse. ff. de leg. 1. b al. ita: ut nullus ex Cardinalibus. c vide Bald. in l. 1. col. 4. Cod. de Latam. lib. toll. quanquam. d Consule l. mortuus. ff. de jud. c. cavens. 9. 9. Pam. in d. c. licet. Font. e Not. idem esse scripturam legere, aut legendam exhibere. Vide l. item apud Labean. 9. contrarium autem. juxta l. lex Cornelia. 4. si quis librum.

appellatum abesse, & procuratorem talem non inveniri contingat, in domo, quam ipse appellatus habitare communiter consuevit: vel (si domus eadem in remotis existat) in Ecclesia cathedrali, in cujus civitate vel diocesi consistit beneficium: & nihilominus utroque casu in Ecclesia vel beneficio, de quo agitur, volumus appellationem hujusmodi publicari, ac de ipsa, quandocunque petitum fuerit, copiam modo præmissis fieri appellato. Verum, si propter appellati aut suorum metum, vel potentiam, intimatio fieri nequeat (ut præfertur) appellationem eandem in loco aliquo publico sic solenniter volumus publicari, quòd ad appellati seu ejus procuratoris notitiam possit verisimiliter pervenire. Intimatio verò aliter facta, omni careat juris effectu: Nec causa per appellationem eandem ad sedem censeatur devoluta prædictam, nisi ad appellatum ejus plena & certa notitia, intra tempus prædictum aliter pervenisset. Idem quoque in aliis casibus observari volumus, in quibus requiritur intimatio faciendâ.

CAP. IV.

¶ *Decretali, Ut circa locum non habet, cum appellans jus suum vel Ecclesia directè prosequitur: sed cum in formam vel personam opponit crimina vel defectus: quorum circumstantias, si non specificat, super illis non auditur, etiam si juret illis adesse de novo. Nec etiam in eadem causa super illis auditur alius non appellans, & prosequens commune non proprium interesse: potest tamen assistere appellanti. Appellans, qui non servat formam, etiam si appellatorem renuntiat, per viam querelæ non prosequitur objecta, nec etiam alia: nisi in casibus exceptis. Omisio forma licet appellatorem à probatione repellat, non tamen infirmat probationem super his legitime factam adversarii confessione vel aliter.* h. d. Ioan. And.

Idem.

Constitutionem, Ut circa a. editam in Concilio Lugdunensi, locum decernimus non habere, quando, quæ opponuntur, directè respiciunt jus Ecclesie, vel opponentis personæ: sed tantum ubi per competitorem & vel oppositorem quemlibet appellatorem in formam aut personam defectus vel crimina opponuntur. Ceterum cum circa crimina vel defectus debitam circumstantiarum specificationem prædictam omittit appellans, non est postmodum in prosecutione negotii super his audiendus, etiam si circumstantias hujusmodi, vel probationes earum per juramentum asserat ad se pervenisse de novo. Sanè si quis, cujus interest, ab electione, postulatione, vel provisione duxerit appellandum, opponendo crimina vel defectus, formâ dictæ constitutionis omisissâ, eodem postmodum appellationem hujusmodi prosequente, alius superveniens non appellans, contra appellatum in eadem causa principaliter admitti non debet, pro interesse communi eisdem articulos prosequendo, licet appellanti possit assistere, ne colludat: non tamen ei propter hoc prosecutionem proprii interesse denegamus. Insuper si appellans ab electione, postulatione vel provisione per viam querelæ simplicis causam agat, vel eam appellato agente defendat, repellitur ab objectibus in appellatione sua expressis & aliis, nisi constiterit ipsum formam servasse prædictam, præterquam in casibus in constitutione præmissa exceptis: etiam si appellationem suam non prosequatur, nec exhibeat, & illà se asserat nolle uti: dum tamen de ipsa coram iudice fiat fides: quia per ipsam jus repellendi eundem adversario est quaesitum. Illius verò constitutionis formæ omisio, licet appellatorem ab objectibus in

a Hic not. Card. quòd lex aut capitulum allegandum est per suum principium. Font. b Nota differentiam inter competitorem & oppositorem, & qui sit competitor: dicit, ut in gl. ejusdem. Oppositor autem est quando electus est unus, ut sit, pend. c. 1. & a. 9. Zabarel.

formam electionis, vel personas eligentium, vel ceteri propositis vel proponendis, & eorum faciendâ probatione repellat: a: probationem tamen factam super his per adversarii confessionem b: vel aliâs legitime non infirmat.

CAP. V.

¶ Sine speciali licentia Papa nullus providere potest Ecclesia cathedrali Clero carenti & populo Christiano. Religiosus per Prælatum licentiarum non debet, ut tals provisioni consentiat: consentium, etiamsi fuerit consecratus, prius Prælato subiacet: nec in Episcopum recipitur, nec ad aliquem honorem promovetur: quia iuxta sententiam irrita decernit. Ioan. And.

Idem.

IN plerisque Ecclesiis nedum (quod dolentes referimus) præsidio facultatum privatis, sed & Clero caretibus & populo Christiano, multos frequenter & religiosos præsertim, improvida superiorum provisio ad Pontificatus assumit honorem: quinec (ut expediret) prodesse, nec præesse (ut deceret) valentes, instabilitate vagationis & mendicantis opprobrio serenitatem Pontificalis obnubilant dignitatis. Volentes igitur contra temeritatem tam facientium, quam ut frequentius recipientium provisiones huiusmodi providere: de consilio fratrum nostrorum statuimus, ut nullus decetero, quancumque dignitate præpollens (nisi speciali super hoc auctoritate sedis Apostolicæ fulciatur) de pastore provideat cathedrali Ecclesiæ sibi qualitercunque subiectæ, quæ Clero careat & subditis Christianis: Nullusque religiosus à suo unquam, quod provisioni tali consentiat, licentiarum Prælato. Quod si licentiarum etiam huiusmodi provisioni consentierit, & in Episcopum se fecerit aut permiserit consecrari, in Episcopali nullatenus recipiatur honore. Sed in tantæ ambitionis poenam sub religionis, aut monasterii sui Prælato semper sic degat humilis, jaceatque prostratus, quod nullus eidem in religione sua vel extra, ad gradum honoris vel administrationis cujuscumque sit accessus. Nos enim quicquid contra præmissa vel aliquod præmissorum contigerit attentari, irritum esse decernimus & inane, contrariâ quancumque consuetudine non obstante. Sanè circa præfatas Ecclesias permittitur specialiter providenda decernimus, quod circa provisionem quancumque aliarum, facultatem superiorum nec coarctare intendimus, nec ultra juris communis limites ampliari.

CAP. VI.

¶ Capitulum Quorundam, quoad discordiam & minoritatem numeri, intelligitur quoad voces facti, non secundum juris fictionem. h. d. Ioan. And.

Idem.

QUOD circa religionum electiones super discordia & minoritate numeri Bonifacianâ constitutione caveatur, de discordia & numeri minoritate, quæ in factis, non in fictione vel juris effectu consistunt, debere intelligi declaramus.

CAP. VII.

¶ Emolumentum ex jurisdictione sigillo curiæ, vel aliâs pertinenti ad Prælatum cathedralis Ecclesiæ vel collegiata, eâ vacante, non obstante consuetudine (deductis expensis) reservandum est successori: nisi tunc certa dignitati competat jurisdictione cum ipsius emolumento. Ioan. And.

Idem.

STATUTUM super bonis à Prælatis cathedralium re-

a Not. hac confessionem in iudicio nullo factam valere. Idem dixit Innoc. c. fin. de rescript. spol. Panor. Font. b In quacumque parte lita opponatur secundum Innoc. Sed Franc. dicit, hanc exceptionem delictariam: & idcirco quia in istis spiritualibus non constitatur lit. Clem. scilicet, opponenda antequam procedatur ad illa, qua aliâs sunt post litem contesti. per gl. & qua ibi dixi. capit. i. supr. ord. tit. l. 6. Font.

gularium & collegiarum Ecclesiarum dimissis, aut obvenientibus tempore vacationis earum, futuris successoribus fideliter reservandis editum: locum declaramus habere in omni emolumento, quod provenit ex jurisdictione, & sigillo curiæ Ecclesiasticæ vel secularis, aut aliâs undecumque, quod ad Prælatos (Ecclesiis non vacantibus) pertineret, consuetudine quilibet contrariâ non obstante: ita tamen quod in istis & similibus rationabiles deducantur expensæ. Ceterum ad singulares personas: ad quas ratione dignitatum, quas obtinent, jurisdictione cum ejus emolumento devolvitur: sede vacante de consuetudine, privilegio, vel jure alio speciali, nolumus præsentem constitutionem extendi.

CAP. VIII.

¶ Concessio licentia generalis Religiosis de consentiendo electioni facta vel fienda, non valet. Ioan. de Imol.

Idem.

CUM concessa Religioso à superiore suo licentia, ut electioni vel provisioni (si quam de ipso contingerit fieri) suum dare possit a sensum, ambitionis vitio viam parat, nullius eam existere volumus firmitatis.

DE RENUNCIATIONE.

TITULUS IV.

CAP. UNIC.

¶ Renunciatio dignitatis vel beneficii facta per procuratorem ad hoc constitutum, tenet licet prius procurator fuerit revocatus, ipse tamen & superior, cui se habet cessio, ignorante: nisi per malitiam ipsorum vel aliorum revocato ipse fuerit occultata. Ioan. And.

Clemens V. in Concilio Viennensi.

CUM a illuso & variatio in personis Ecclesiasticis maxime sint vitandæ, præsentis constitutione sancimus, ut si quis ad cedendum Pontificali aut alii cuilibet dignitati b: vel beneficio procuratorem sponte ac libere constituerit, & ipsum ignorantem postmodum duxerit quomodolibet revocandum: teneat cessio facta per eum, antequam ad ipsos vel illius (in cuius manibus cessio fuerat faciendâ) notitiam revocatio huiusmodi sit deducta. Nisi forte per ipsos aut alios malitiose factum fuerit, quò minus ad eos vel eorum alterum ante cessionem potuerit revocatio pervenisse.

DE SUPPLENDA NEGLIGENTIA

Prælatorum.

TITULUS V.

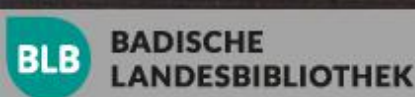
CAP. UN.

¶ Si Prælatis regulares non conferant intra sex menses prioratus administrationem, & Ecclesias vacantes, qua non sunt de mensa, sed solent speciales (licet obedientiarum) veliores habere: discretionem auctoritate suâ, vel Apostolicâ, si sint exempta, conferant illa personis, quibus per Prælatos fuerant conferenda. Nec permittitur illa applicari mensi Prælatorum, vel pensionibus gravari. Declaratur etiam decret. de offic. ord. in præsent. & de præbend. cum singula. in talibus prioratibus & Ecclesiis locum habere. Ioan. And.

Clemens V. in Concilio Viennensi.

Quia regulares Prælati prioratus, Ecclesias administrationes, aut quævis alia beneficia ad eorum dispositionem spectantia, cum va-

a Vide Fel. in c. ex parte decani. cxi. de rescript. b Sub ista voce dicit Cardin. per hunc text. non comprehendit Episcopatum. Fel. in rubr. de major. & obed. in coll. 6. Font.

cant, interdum committere negligunt vel conferre intra tempus in Lateranen. a Concilio constitutum: diocessani locorum in non exemptis, sua, in exemptis vero Apostolica auctoritate negligentiam super hoc supplicant eorundem. Prioratus, Ecclesias, administrationes & beneficia huiusmodi, illa & videlicet, quæ consueverunt per seculares Clericos gubernari, secularibus Clericis alia: verò, quæ Religiosis duntaxat committi sunt solita vel conferri, Religiosis monasteriorum, quorum Prælati huiusmodi negligentes fuerint, conferendo. Eadem quoque auctoritate diocessani suffulti nullo modo permittant, quòd iidem Prælati prioratus, Ecclesias, administrationes, aut beneficia huiusmodi applicant mensis suis, pensione sive novas eis imponant, aut veteres augeant, sive quòd ipsis de novo impositæ, sive auctæ solvantur. Præmissa verò de prioratibus, Ecclesiis, administrationibus, & beneficiis intelligimus, quæ non sunt de mensa Prælatorum ipsorum, sed speciales Priores, administratores seu rectores consueverunt habere: licet Priores seu administratores huiusmodi liberè possint ad claustrum (cùm oportuerit) revocari. In quibus etiam constitutionem Bonifacii Papæ octavi prædecess. nostri, bona beneficiorum vacantium occupari à Prælatibus vel aliis prohibentem, ac nihilominus in prioratibus huiusmodi & Ecclesiis illud Bonifacii eiusdem statutum, quòd Religiosum quemcumque pluribus præesse prohibet prioratibus, aut Ecclesiis curam animarum habentibus (etiã cura ipsa non per eum, sed per alium habeat exerceri) locum sibi censuimus vindicare: licet etiam eisdem prioratibus cura non imminet supradicta.

DE ÆTATE ET QUALITATE, ET
ordine præficiendorum.

TITULUS VI.

CAP. I.

¶ *Diocessani servare debent, & à suis subditis servari facere iura, loquentia de qualitate personarum præficiendarum Ecclesiarum.* Ioann. Andr.

Clemens V. in Concilio Viennensi.
Cùm à Ecclesiis, quibus præficiuntur personæ minus idoneæ scientiâ, moribus vel ætate, gravia propter hoc (ut docet experientia) nonnunquam perferant in spiritualibus & temporalibus detrimenta: Nos volentes per locorum diocessanos, quibus ratione officii hoc competit, præcipuè super hoc diligentius præcavere: eis districte injungimus, ut ipsi statuta canonica, quæ super præficiendis personis in huiusmodi Ecclesiis hæcenus emanarunt, diligentius per seipsos observent, & faciant à suis subditis inviolabiliter observari, si divinam offensam, & sedis Apostolicæ debitam sitare voluerint ultionem.

CAP. II.

¶ *In Capitulo cathedralis Ecclesia vel collegiata vocem non habet, quæ non est Subdiaconi. Habens beneficium, cui annexus est ordo, post auxam, nisi prius (impedimento cessante) promoveatur ad illum, in Capitulo vocem non habet, donec fuerit ordinatus, & interim perdit distributionem dimidiam.* Ioann. Andr.

Idem.

Ut e ii, qui divinis in cathedralibus vel collegiatis secularibus vel regularibus Ecclesiis sunt man-

a Id est, Conc. Later. sub Alex. III. c. 8. b Vid. Conc. Trid. sess. 14. de refer. c. 8. c al. sta: illa verò, &c. d Vid. Conc. Trid. sess. 24. de refer. c. 12. e Vid. Conc. Trid. sess. 7. de reform. cap. 12. & sess. 24. de refer. c. 12.

cipati officiis, vel mancipabuntur in posterum, ad suscipiendos sacros ordines propensius inducantur: statui- mus, ut nullus de cetero in huiusmodi Ecclesiis vocem in Capitulo habeat (etiã si hoc sibi ab aliis liberè concedatur) nisi saltem in Subdiaconatus ordine fuerit constitutus. Illi verò, qui dignitates, personatus, officia, vel præbendas, quibus certi ordines sunt annexi, pacificè nunc obtinent in eisdem Ecclesiis, vel obtinuerint in futurum, nisi (iusto impedimento cessante) ad huiusmodi ordines se promoveri fecerint intra annum, extunc donec ad eos promoti fuerint, nullo modo vocem in Capitulo habeant eorundem. Ipsisque distributionum, quæ dantur his, qui certis horis interfunt, pars dimidia subtrahatur, non obstantibus quibuslibet consuetudinibus vel statutis: Pœnis aliis, quæ contra tales promoveri ad ordines recusantes statuuntur in iure, nihilominus in suo robore permanuris.

CAP. III.

¶ *In xviii. anno ad Subdiaconatum; in xx. ad Diaconatum; in xxv. ad Presbyteratum potest quis liberè promoveri. hoc dicit Ioann. Andr.*

Idem.

Generalem Ecclesiæ observantiam volentes antiquis iuribus in hac parte præferri, decernimus, ut (alio non obstante impedimento a canonico) possit quis liberè in decimo octavo ad Subdiaconatus, in vigesimo ad Diaconatus, & in vigesimo quinto ætatis suæ anno, ad Presbyteratus ordines promoveri.

DE OFFICIO VICARIL

TITULUS VII.

CAP. UN.

¶ *Iura loquentia de Ecclesiis curatis, locum habent, quoad tria, in Vicariis perpetuis Ecclesiarum parochialium.* Ioann. Andr.

Clemens V. in Concilio Viennensi.
Quæ de Ecclesiis curam animarum habentibus per receptionem aliarum similium amittendis, ac de ipsarum rectoribus promovendis ad sacerdotium, & de eorum ætate à jure statuta noscuntur, in perpetuis & Ecclesiarum parochialium Vicariis & assumptis ad eas, volumus observari.

DE OFFICIO ET POTESTATE
judicis delegati.

TITULUS VIII.

CAP. UN.

¶ *Judex ad receptionem testium in civili, & executor ad providendum certa persona, cognitione præmissa, à Papa deputati, licitè subdelegant.*

Clemens V. in Concilio Viennensi.
Iudices super receptione testium in causa civili: Nec non executores ad providendum aliquibus, si per inquisitionem solemem eos esse vitæ laudabilis & conversationis honestæ repererint, à sede Apostolica deputati, aliis possint committere licitè vi- ces suas.

a Dicitur, impedimento, deest in antiquioribus exemplaribus. b De vicariis perpetuis, vide multa per Felsum in cap. G. perpotius. extr. de fid. instrum.

DE OFFICIO JUDICIS

ordinarii.

TITULUS IX

CAP. I.

¶ Episcopi ita debent corrigere Clericorum excessus, quod metu poenæ ipsi ardeant, & alii pertimescant. Ioan. And.

Clemens V. in Concilio Viennensi.

VT Clericorum audacia, qui pretextu privilegii Clericalis ordinis a impunitatem excessuum obtinere sperantes, nonnulla multoties committunt enormia, per quæ nimirum diffamatur Ecclesia, & scandala gravia in populo generantur, potissimè cum talia per Episcopos, ad quos horum spectat correctio, deferantur ut plurimum incorrecta, propensius committantur: eisdem Episcopis districtè injungimus, quatenus sic circa correctionem Clericorum hujusmodi vigilantè intendant, & diligenter sui officii debitum exequantur, quod & iidem Clerici metu poenæ à suis arceant insolentis, & aliorum exemplo perterriti proflire ad similia merito pertimescant.

CAP. II.

¶ Valet collatio beneficii facta à collatore qualibet citra Legatum Apostolicum, non facta à mentione de beneficio, quod prius habebat, c. i. h. d. Ioan. And.

Idem.

Eth ab Apostolice sedis Legato, de beneficio facta collatio beneficium aliud obtinenti, non valeat, nisi de illo, quod obtinet, facta fuerit mentio specialis: in aliis tamen quibuslibet collationem beneficiorum habentibus, hoc nolumus observari.

DE PROCURATORIBUS

TITULUS X

CAP. I.

¶ Qui sciens sine protestatione recipit instrumentum vel literas sua procuratoris, quibus constituens pro ipso cavet, super inclusis in procuratoris dominum defendere cogitur. Ioan. And.

Clemens V. in Concilio Viennensi.

Instrumento vel literis, quibus te aliquis in causis suis procuratorem constituens pro te debito modo cavet, simpliciter (nulla facta protestatione) à te scienter receptis, non potes postea recusare defensionem illius: imò cogi poteris ipsum defendere in omnibus causis & negotiis, ad quæ prædicta instrumenta seu literæ se extendunt: Cum per hæc ad omnia tuum præstitisse videaris assensum.

CAP. II.

¶ Procurator habens mandatum jurandi, & omnia faciendi, quæ requirunt speciale mandatum, contra electum vel provisum opponere non potest crimina vel defectus. Ioan. And.

^a Distio ordinis, deest in antiquioribus exemplaribus. ^b Si negligant, peccant mortaliter. ^c d. s. m. c. denique. Ausp. Fontanus. ^c Ob istam causam puniuntur rei in ipso loco delicti. Salic. in auth. s. verò. c. de adulter. Font.

Idem.

Non potest procurator ad agendam vel defendendam a, jurandumque de calumnia & veritate dicenda, & generaliter ad omnia alia, quæ speciale mandatum exigunt, constitutus (nisi aliud super hoc in mandatis habeat) opponere in perionam electi, seu ejus, cui est provisio facienda vel facta, crimina b vel defectus: Cum sub generalitate tali graviora non veniant, vel majora, quam in ipso procuratorio sint expressa.

CAP. III.

¶ Religiosus etiam pro consensu, nisi pro consensu ejusdem loci, non potest procurator constitui sine licentia superioris, nec etiam alium constituere, nec substituere: licet hoc habeat in mandato. Ioan. And.

Idem.

Religiosus procurator, et si per alium religiosum sui vel alterius monasterii fuerit constitutus, sicut non potest sine sui superioris licentia procuratoris officium suscipere, nisi pro suo in eadem line consorte: Ita non potest alium procuratorem constituere seu substituere, etiam si per constituentem hoc sibi expresse fuerit commissum.

CAP. IV.

¶ Per obitum rectoris Ecclesie revocatur procurator, ab eo pro Ecclesia constitutus, etiam quoad jam capta.

Idem.

Procuratorem à Præfato, rectore, vel alio quolibet, pro Ecclesia sua vel beneficio constitutum, per mortem constituentis revocari censemus: Etiam quoad negotia jam incepta, & causas, in quibus per ipsam fuerit ante mortem hujusmodi contestata.

DE RESTITUTIONE IN

integrum.

TITULUS XI

CAP. UN.

¶ Ecclesia probata se læsam per lapsum temporis, ad illud tempus tantum restituitur, & intra quadriennium à tempore læsionis.

Clemens V. in Concilio Viennensi.

AB Ecclesia & adversus lapsum temporis, in quo se læsam affirmat, in integrum restitutio peti potest: & causa restitutionis hujusmodi finiri debet intra quadriennium continuum à tempore læsionis, etiam si minus quadriennio tempus læsionis existat. Sed non fiet restitutio, nisi ad tantum tempus, quantum se læsam fore probabit.

^a Idem & multò magis si ad alterum tantum, cum tunc procurator minor esset potestas. ^b Crimina intellige magna vel parva, dum tamen talia sint, quæ probata repellerent electum à beneficio, de quo agatur. juxta cap. i. de elect. lib. 8. & Clem. consuet. sup. de elect. Bonifacius. c. al. procuratoris. d. vide cap. si sibi absenti. de probat. lib. 6. e. De intellect. hujus

Clementina Mattheus de Affiliis

deces. 17.

FINIS.

CLE-